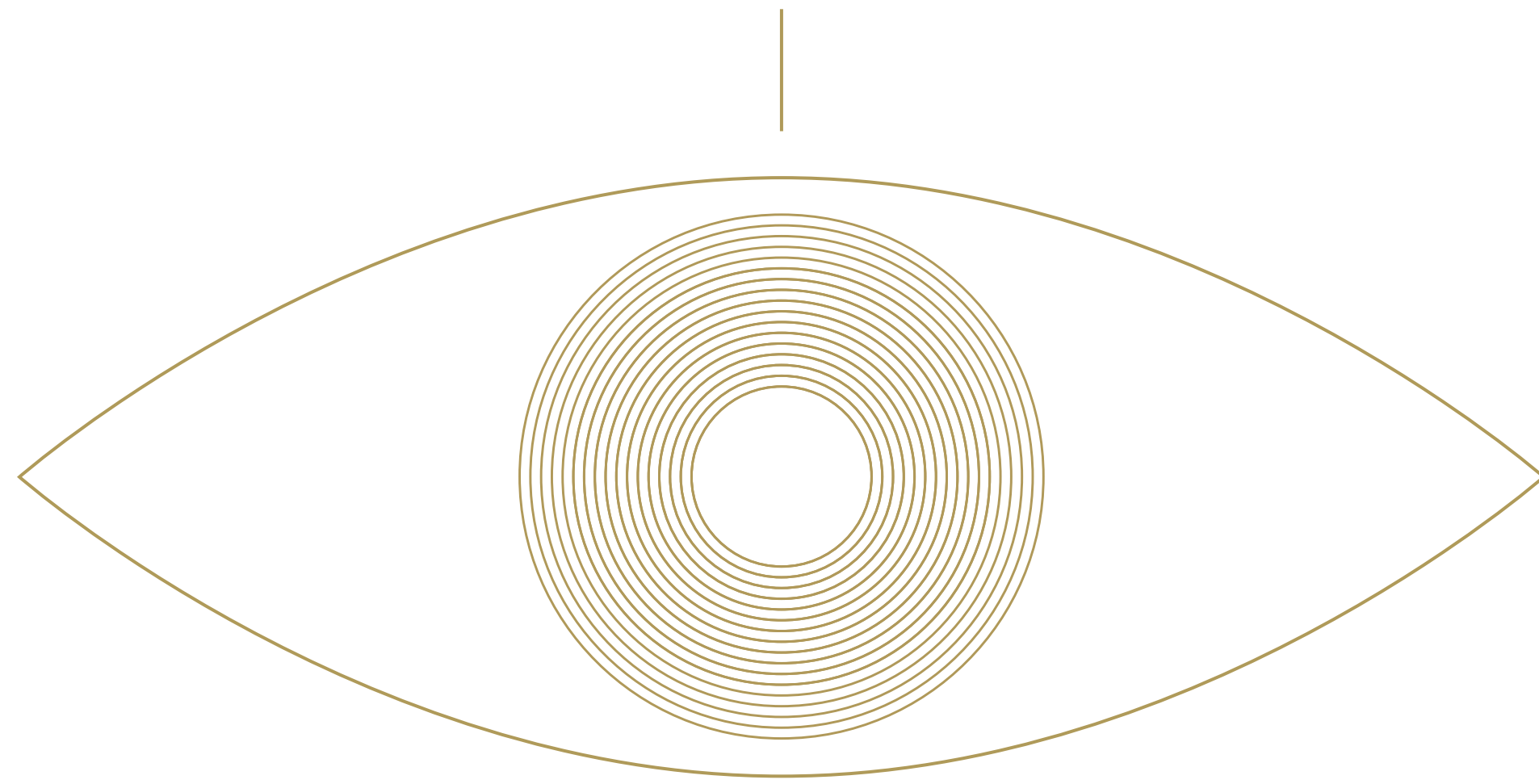

DANSK CENTER FOR
UNDERVISNINGSMILJØ
Viden til praksis

2021

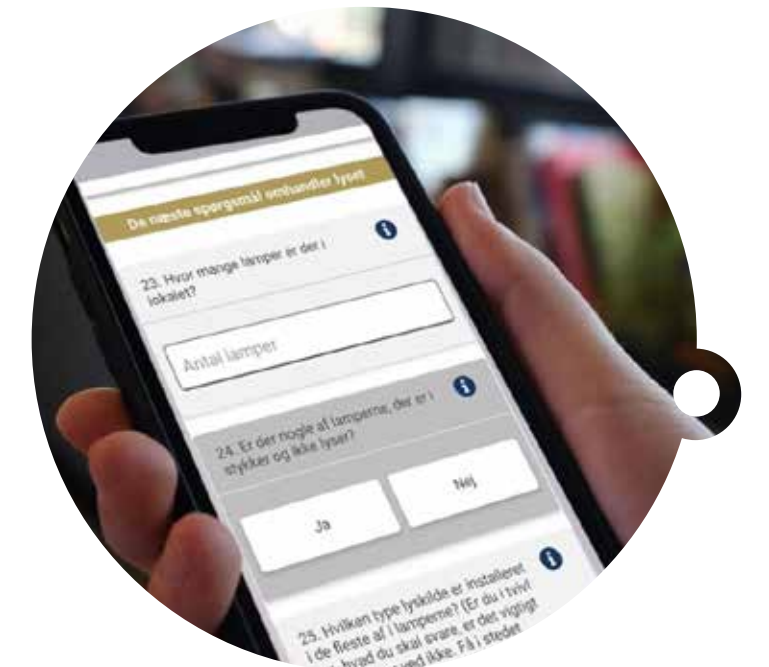

Året på DCUM

DCUM i udvikling

I år er det 20 år siden, at Randers Lille Skole fremsatte et forslag til Lov om undervisningsmiljø på skoler i forbindelse med Folketingets Børneparlamentsdag i 1999. Undervisningsmiljøloven trådte i kraft i 2001, DCUM blev indviet i 2002 og i dag – midt i en coronaepidemi – er efterspørgslen og behovet for at understøtte gode børne- og undervisningsmiljøer mere aktuelt end nogensinde!

2021 blev året, hvor DCUM for alvor etablerede nye måder at formidle viden til praksis på. Blandt andet har vores webinarer haft stor succes og opbakning. Vi er blevet bekræftet i, at webinarer kan skabe praksisnærhed ude at mødes fysisk, og formatet er kommet for at blive. Den store efterspørgsel på arbejdet med gode børne- og undervisningsmiljøer har også betydet, at DCUM i 2021 udvidede medarbejdergruppen til mere end 30 ansatte. Vores kerneopgave spænder vidt og kalder fortsat på faglig ekspertise indenfor en bred vifte af opgaver inden for de fysiske, psykiske og æstetiske områder.

IK-tjek – Danmarks nye app til screening af skolers indeklima

I 2021 udviklede DCUM app'en IK-tjek og tilhørende website www.iktjek.dk, så danske grundskoler og kommuner hurtigt og gratis kan kortlægge indeklimaet på skolerne, og samtidig finde inspiration til tekniske og pædagogiske løsninger på deres indeklimaudfordringer.

IK-tjek testes i forbindelse med Masseeksperimentet 2021, hvor temaet netop er indeklima. Resultaterne fra eksperimentet bruges efterfølgende til at kvalitetssikre app'en. Vi takker for samarbejdet mellem DCUM, Aarhus Universitet, Aalborg Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Saint-Gobain og Transition med støtte fra Realdania.

Antimobbekonsulenter skaber trivsel!

Ifølge lovgivningen skal mobbesager løses lokalt, og kommunerne spiller en central rolle i at understøtte skolernes forebyggelse og håndtering af mobning. For at styrke trivsel og gode psykiske undervisningsmiljøer har DCUM i 2021 udviklet og lanceret et antimobbekonsulentkursus målrettet forvaltningsmedarbejdere. Kurset er lavet i samarbejde med 11 danske kommuner og med støtte fra Kommunekredit Uddannelsesfond.

Vi kan stolt fortælle, at DCUM allerede har uddannet de første 40 antimobbekonsulenter på tværs af landets kommuner i 2021. Antimobbekonsulenterne kan rådgive og sparre med skoleledelse, ressourcepersoner og lærere om mobning, eksisterende regler på området og håndtering af klagesager – alt sammen med det mål at øge trivsel og skabe gode undervisningsmiljøer ude på de danske skoler.

Trivsel for LGBTI-elever og i digitale fællesskaber

Trivsel og spørgsmålet om hvordan vi får alle med har været højt på den politiske dagsorden på alle uddannelsessteder. I 2021 har der været efterspørgsel på materialer og anbefalinger til håndtering af digital mobning, fjernundervisning samt chikane og krænkelser af LGBTI-elever i grundskolen såvel som på ungdomsuddannelserne.

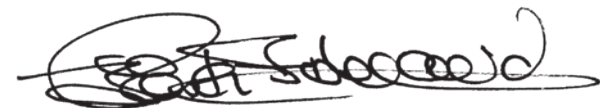
DCUM har åledes i 2021 publiceret inspirations- og vejledningsmaterialer til arbejdet med mangfoldighed, kønsudtryk og forskellige familiekonstellationer til undervisere og pædagogisk personale, ligesom vi har afholdt forebyggende webinarer om sunde digitale fællesskaber, og udgivet dialogværktøjer om SoMe adfærd målrettet elever i grundskolen.

Styrket fodfæste i den videregående uddannelsesverden

2021 blev året, hvor DCUM for alvor styrkede sit fodfæste i den videregående uddannelsesverden. På opdrag af Uddannelses- og Forskningsministeriet udviklede vi et praksisnært opslagsværk om fysiske og psykiske funktionsnedsættelser, som skal understøtte de videregående uddannelsers vejledning af studerende med funktionsnedsættelser – særligt i forbindelse med dispensationssager. Dertil har DCUM udarbejdet det digitale planlægningsværktøj www.minstudieplan.dk, hvor de studerende kan få et overblik over deres støttemuligheder og planlægge deres uddannelsesforløb i samarbejde med uddannelsesinstitutionen.

Vi takker for samarbejdet med en bred gruppe af praktikere fra universiteter, professionshøjsko

Rigtig god læselyst!

Kirsten Holmgaard
bestyrelsesformand

Jannie Moon Lindskov
direktør

2021

DCUM i overblik

Mødet med praksis

Som altid har DCUMs fagkonsulenter i det forgangne år haft travlt med at dele ud af deres store ekspertviden.

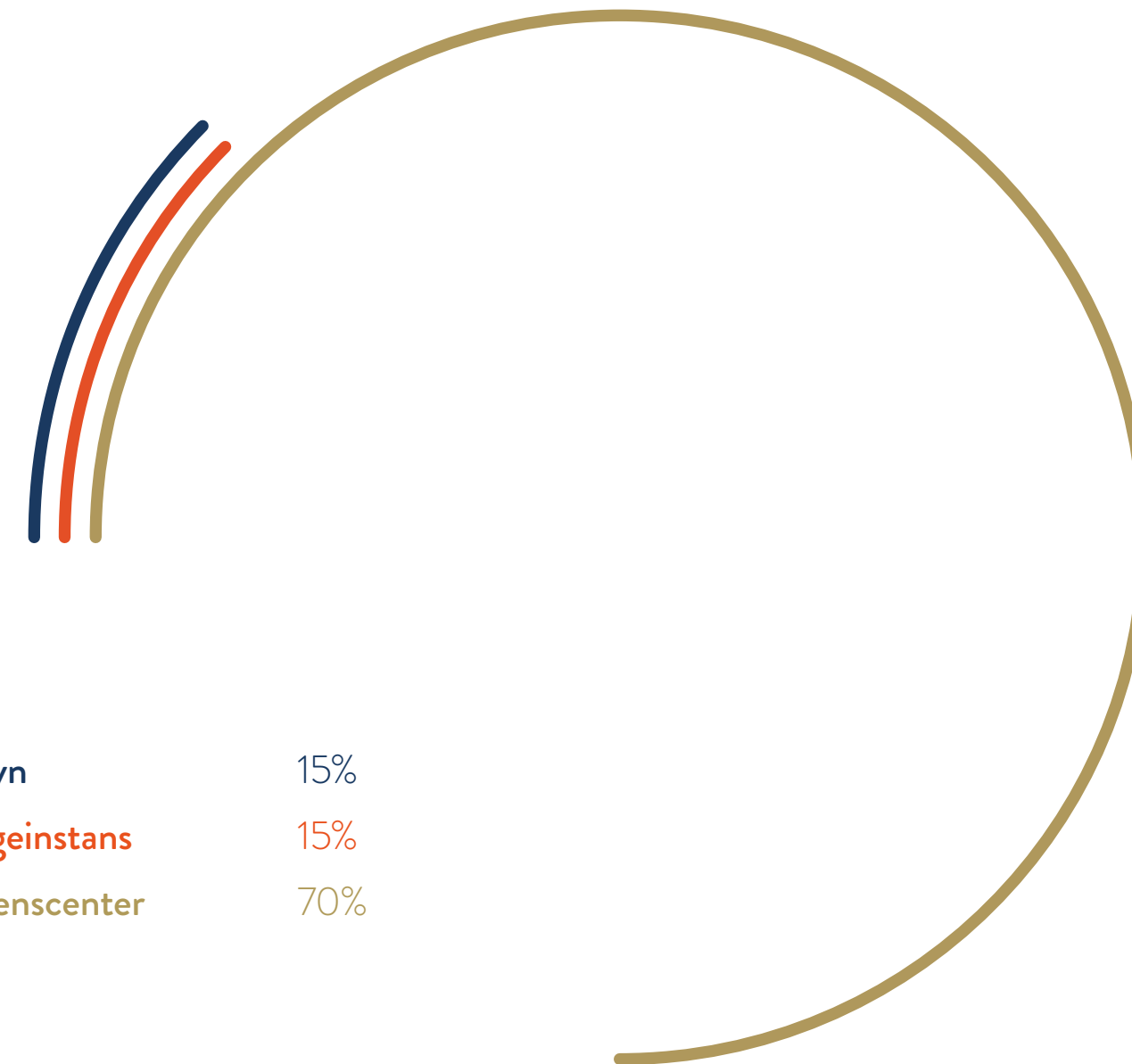
Det er blevet til knap 100 forskellige oplæg og workshops, hvor vi har været ude og møde praktikere fra både dagtilbud og de forskellige uddannelsesområder.

Igen i år, har der været en særlig stor efterspørgsmål på emnet anti-mobbestrategier og tilhørende lovgivning, men specielt for 2021 er, at netop temaer som trivsel, digital dannelse, fysiske miljøer og stærke fællesskaber stået højt på dagsordenen ude på landets uddannelsesinstitutioner. Emner som DCUM mener er både aktuelle og væsentlige, og som vi også vil beskæftige os med i det kommende år.

Videnscenter med tre funktioner

Med klage- og tilsynsfunktionens tilkomst i 2017 består DCUM af tre funktioner. Størstedelen af DCUMs arbejde ligger stadig i videnscenteret, der vejleder, producerer, og formidler forskning og undersøgelser om trivsel og undervisningsmiljø i grundskoler og på uddannelsesinstitutioner, samt om børnemiljø i dagtilbud.

Herudover består DCUM af Den Nationale Klageinstans mod Mobning samt DCUMs Tilsyn, der varetager tilsyn med undervisningsmiljøet på landets uddannelsesinstitutioner.

2021

DCUMs videnscenter

Dagtilbud

Hvis vi vil skabe meningsfulde og sammenhængende børneliv i daginstitutionerne, er det vigtigt at inddrage børnenes egne perspektiver. Børn er medskabere i forhold til deres egen læring og udvikling, og det stiller krav til de voksne omkring barnet. Dertil kommer krav i Den Styrkede pædagogiske læreplan som inddragelse af børneperspektiver. Børnenes oplevelser og erfaringer er altså væsentlige at have for øje i udviklingen af et godt børne- og læringsmiljø. DCUM har i 2021 fortsat haft fokus på at styrke dette. Både igennem udbredelse af viden om børneperspektivet og dets betydning til dagtilbudsaktører i praksis, og igennem udvikling af konkrete værktøjer til dialog og til inddragelse af børneperspektivet i hverdagen. I 2021 har vi været i dialog med mange dagtilbud, som har efterspurgt viden om, hvordan det pædagogiske arbejde kan tilrettelægges og formes med udgangspunkt i et stærkt børneperspektiv samt konkrete metoder til inddragelse af børnenes perspektiver i hverdagslivet i dagtilbuddet.

Årets Dagtilbud 2020-2021

Årets Dagtilbud er en pris, der uddeles årligt i et samarbejde mellem Børne- og Undervisningsministeriet, BUPL, KL og FOA. Prisen tildeles et dagtilbud i Danmark, som har en særlig høj kvalitet i det pædagogiske arbejde. DCUM har et bredt og indgående praksisnært kendskab til dagtilbudsområdet, og har for fjerde år i træk været leverandør på denne opgave. Prisen blev i år uddelt samlet for 2020 og 2021, da COVID-19 forsinkede processen og dermed kåring af Årets Dagtilbud i 2020.

DCUM har gennem en årrække bidraget til udviklingen af trygge og stimulerende børne- og læringsmiljøer, og opgaven med prisen Årets Dagtilbud kan ses som en konkret udmøntning af centerets overordnede værdiposition som formidler af ”Viden til praksis” på dagtilbudsområdet.

Et stærkt og bredt felt på 153 dagtilbud blev indstillet til Årets Dagtilbud 2020-2021. Heraf blev tre dagtilbud nomineret, hvorefter fagudvalget kårede Børnehuset Troldhøj i Roskilde som Årets Dagtilbud. I kåringen blev der lagt vægt på vinderens alsidige og udviklende pædagogiske læringsmiljøer, herunder fokus på ’risikofyldt leg’, samt en stærk evalueringspraksis forankret i hele personalegruppen.

Dagtilbudstermometeret

DCUM har i 2020 og 2021 foretaget en revidering af det populære Dagtilbudstermometer. Dagtilbudstermometeret blev lanceret i juni 2021 i et mere indbydende og lettilgængeligt format for såvel voksne som børn.

Dagtilbudstermometeret er et let og overskueligt pædagogisk værktøj, som via et talende spørgeskema målrettet 4–6-årige giver mulighed for at undersøge og blive klogere på børnemiljøet ud fra et børneperspektiv. Dagtilbudstermometeret kan frit anvendes af alle landets dagtilbud og kommuner og kan være en hjælp til en mere systematisk inddragelse af børnenes perspektiver.

Med afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan og et styrket fokus på kvaliteten i børnemiljøet i dagtilbuddene har der været behov for at revidere og udvikle Dagtilbudstermometeret som et pædagogisk udviklingsværktøj til systematisk inddragelse af børneperspektiver. Fokus i revideringen gennem 2021 har været på at gøre værktøjet endnu mere intuitivt, let at anvende for praksis, samt opdateret i forhold til fokusområderne i den styrkede pædagogiske læreplan.

Læs mere om Dagtilbudstermometeret [her](#)

Børneperspektivet på dagsordenen

DCUM har i 2021 fortsat bidraget til implementering af den styrkede pædagogiske læreplan i praksis via formidling af viden fra DCUMs *Evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan set fra et børneperspektiv (2020)*. Ambitionen har været at omsætte ”Viden til praksis” ved at gøre viden om realiseringen af den styrkede pædagogiske læreplan tilgængelig for relevante aktører på dagtilbudsområdet. Herunder at sætte børneperspektivet på dagsordenen i de nationale debatter, analyser, beslutningsprocesser i og omkring den fortsatte realisering af den styrkede pædagogiske læreplan for at sikre et vedvarende fokus på børnenes perspektiver, forståelser og oplevelser af deres hverdag

Gennem 10 gratis dialogmøder med kommunale forvaltninger og dagtilbud, udgivelser af artikler og afholdelse af gratis webinarer har DCUM formidlet resultater fra Evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan set fra et børneperspektiv. Intentionen har været at understøtte lokal refleksion og indsatser til gavn for børnenes hverdag, herunder at styrke og udvikle det gode børnemiljø med et særligt fokus på inddragelse af børneperspektivet.

<billede/hyperlink: <https://dcum.dk/dagtilbud/undersogelser/status-paa-den-styrkede-paedagogiske-laereplan-set-med-boer-nes-oejne>

Gode børnemiljøer i praksis

DCUM har været i felten og indhente inspirerende praksiseksempler på børnemiljøer. Vi håber at vi med eksemplerne kan inspirere dagtilbud over hele landet til deres arbejde med børnemiljøer.

Tak til Børnehuset Rolighed i Thisted, Børnehuset Troldhøj i Roskilde og Børnehuset Midgård i Randers for også at stille deres forskellige eksempler på samtænkning af pædagogik og rum til rådighed og inspiration for andre dagtilbud. Disse praksiseksempler er bl.a. blevet formidlet til et oplæg om kvalitetsstærke lege- og læringsmiljøer i dagtilbud.

Sammen om børnene

På opdrag af Børne- og Undervisningsministeriet har DCUM udviklet inspirationsmaterialet Sammen om børnene. Aftalen blev indgået i 2019, men først lanceret i august 2021 efter at være blevet udskudt af COVID-19. Ambitionen med inspirationsmaterialet er at hjælpe ledelse, pædagogisk personale, forældre samt forældreråd og -bestyrelser til at understøtte den gode dialog mellem dagtilbud og forældre.

De første år i et barns liv er afgørende for, hvordan det klarer sig videre i livet. Barnet møder forskellige voksne på sin vej, og det stiller krav til de voksne omkring barnet. Vi ved, at forældrene er med hele vejen, mens de professionelle voksne kun er på besøg i kortere eller længere tid i barnets liv. Det kalder på et velfungerende samarbejde mellem dagtilbud og forældre, som tager udgangspunkt i familiernes forskellighed, og som er afstemt til den enkelte families behov, ønsker og ressourcer.

Inspirationsmaterialet ’Sammen om børnene’ består af en film samt en række vejledninger og værktøjer til at understøtte dialogen om samarbejdet mellem dagtilbud og forældre.

Find materialet på EMU – Danmarks Læringsportal [her](#).

Grundskole

2021 blev året hvor virtuel skole og online-undervisning for alvor blev udforsket og afprøvet. Trods hjemsendelser og fjernundervisning, så er der fortsat behov for fokus på – og arbejde med – undervisningsmiljøet. Uanset om det er fysisk på skolen eller i digitale fællesskaber.

Året er for DCUM gået med bl.a. afholdelse af kurser, besøg i praksis, webinarer og udvikling af både inspirationsmaterialer, dialogværktøjer og ikke mindst appen IK-Tjek til kortlægning af skolens indeklima. Alt sammen med fokus på at understøtte, skabe, udvikle og inspirere til gode undervisningsmiljøer på grundskoler i Danmark.

Trivsel og tryghed for LGBTQ+-elever

I grundskolen og på ungdomsuddannelserne LGBTQ+-elever mistrives ofte i skolen. Dette skyldes frygt for manglende accept, uønsket eller overdreven opmærksomhed, diskrimination, nedladende kommentarer, latterliggørelse eller mobning.

Derfor har DCUM i samarbejde med LGBTQ+ Danmark og repræsentanter fra både grundskole og ungdomsuddannelser udviklet et inspirations- og vejledningsmateriale, som stiller skarpt på, hvordan lærere, pædagogisk personale og ledelse kan understøtte trivsel blandt LGBTQ+-elever og børn af LGBTQ+-personer. Materialet består af flere forskellige dele, som kan være med til at sikre arbejdet med respekt for mangfoldighed og inkluderende undervisningsmiljøer i grundskolerne og på erhvervs- og ungdomsuddannelserne, herunder gymnasier.

Inspirations- og vejledningsmaterialet består af:

- Viden om LGBTQI, køn, kønsforståelse, køns karakteristika og seksuelle orienteringer
- Video om udfordringer i praksis
- Video med gode råd til at skabe et inkluderende undervisningsmiljø
- Dialogværktøjet **Ta' en snak om LGBTQI** til skolens personale
- Mangfoldighedskampagne som undervisningsforløb til skolens elever

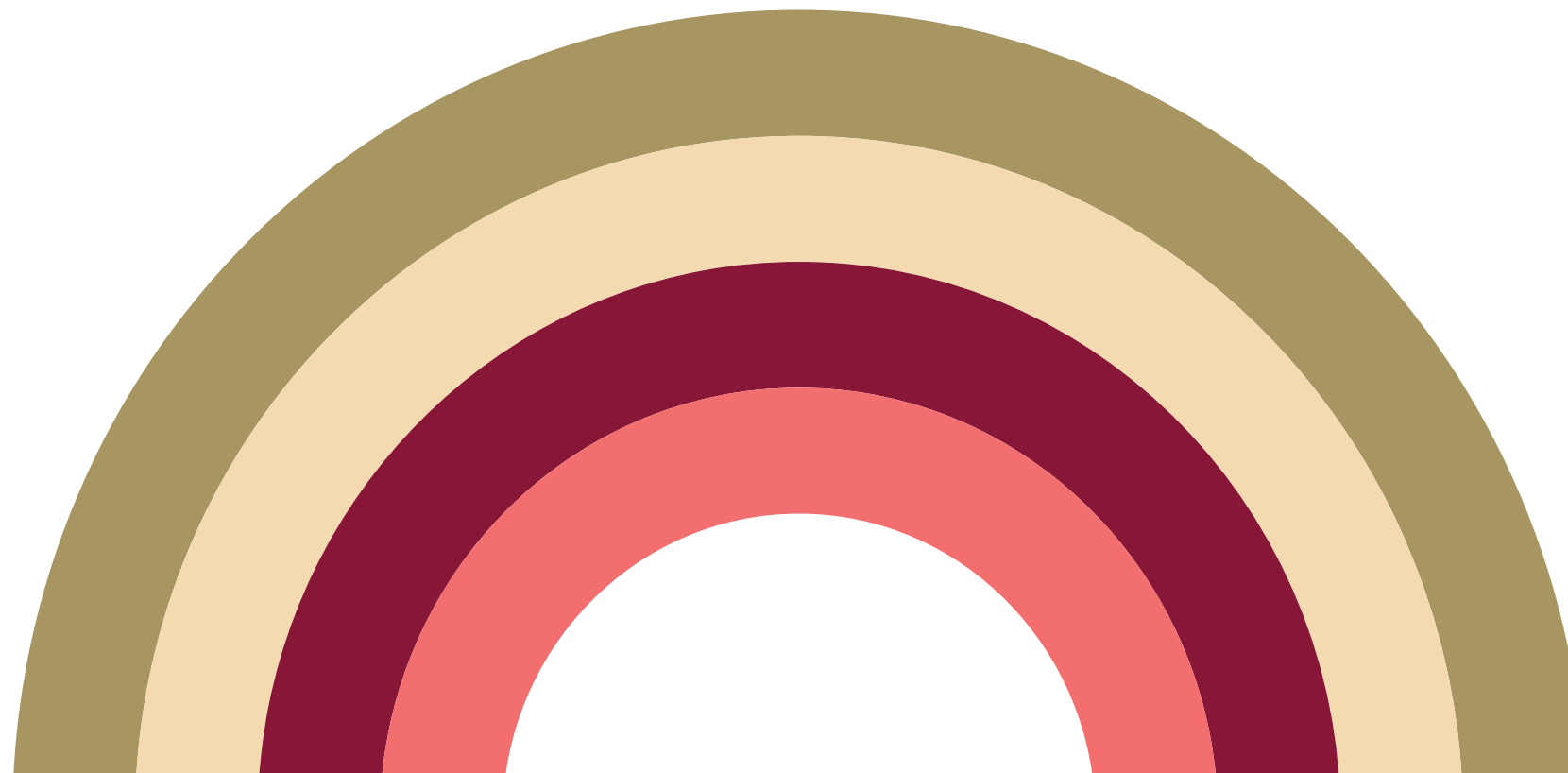
Ny indeklima-app: IK-tjek

I 2021 har DCUM i samarbejde med Aarhus Universitet, Aalborg Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Saint-Gobain og Transition udviklet gratis appen IK-tjek, med støtte fra RealDania. Den første testversion af IK-tjek-appen blev afprøvet i forbindelse med Masseeksperimentet 2021.

Med denne app kan enhver skole nu på blot en enkelt dag og uden yderligere forkundskaber kortlægge deres indeklima. IK-tjek-appen kan identificere eventuelle indeklimaudfordringer i skolens lokaler, og på baggrund heraf udarbejde et overblik og en rapport indeholdende skræddersyet vejledning og gode råd til indeklimaforbedringer på den pågældende skole.

Det fysiske undervisningsmiljø – tre eksempler fra praksis

Traditionen tro slår DCUM et slag for vigtigheden af sammenhæng mellem det fysiske rum og pædagogikken, da det har stor betydning for undervisningskvaliteten. I 2021 har DCUM derfor været i felten for at indsamle praksiseksempler på gode fysiske miljøer i grundskolen. Tak til Erlev Skole i Haderslev, Frelloskolen i Varde og Tjørnegårdsskolen i Gentofte for at stille hver sit gode eksempel på samtænkning af rum og pædagogik i grundskolen til rådighed. Forhåbningen er, at eksemplerne kan være inspiration til skoler, som ønsker at forny deres fysiske undervisningsmiljøer. I den forbindelse har DCUM tillige afholdt et webinar om rum, pædagogik og indeklima.

Digital mobning i grundskolen

Digital mobning i grundskolen har igen i 2021 været på dagsordenen hos DCUM. Digital mobning var også omdrejningspunktet for en [undersøgelse udarbejdet af DCUM i 2016](#). Temaet blev bl.a. reaktualiseret af DCUMs tilsynsundersøgelse i 2020, der viste, at kommuner og skoler mangler viden om digital mobning og krænkelse, og samtidig efterspørger viden til, hvordan situationer skal håndteres og hvordan der i det hele taget kan arbejdes med elevernes digitale liv, fællesskaber og adfærd.

På den baggrund har DCUM gennemført en ny kvalitativ undersøgelse med inddragelse af lærere og elevers perspektiver. Resultaterne er samlet i publikationen *Skolen, børnene og SoMe*. Publikationen indeholder dels viden om skoleelevernes digitale liv og adfærd, dels anbefalinger til det konkrete arbejde med digital mobning samt sunde og stærke digitale fællesskaber i praksis.

Derudover har vi i forlængelse af undersøgelsen afholdt webinar og publiceret artikler om digital mobning, samt udviklet et dialogværktøj til brug for drøftelser i skoleklasser.

Se artikler og dialogværktøj [her](#)

Uddannelse af antimobbekonsulenter

I 2021 har DCUM med støtte fra Kommunekredit Uddannelsesfond og i samarbejde med 11 danske kommuner udviklet et kursus om mobning målrettet forvaltningsmedarbejdere. Ifølge lovgivningen skal mobbesager løses lokalt, og kommunerne spiller en central rolle i at understøtte deres skoler med dette trivselsarbejde.

Antimobbekonsulentkurset har derfor til hensigt at uddanne og kvalificere forvaltningsmedarbejdere i kommunerne til både at kunne forebygge og håndtere mobbeproblematikker samt trivsel på skoler. Kursets ambition er således at klæde deltagerne på til at rådgive og sparre med bl.a. skoleledelse og lærere om mobning, de gældende regler på området samt håndtering af evt. klagesager.

I 2021 har DCUM afholdt fire af disse kurser, heraf to pilotkurser i Jylland og på Sjælland. I alt uddannet over 40 antimobbekonsulenter på tværs af landets kommuner. I 2022 vil DCUM fortsætte med at afholde kurser og uddanne antimobbekonsulenter.

UMR – Undervisningsmiljørepræsentanter

-Inddragelse af elever i arbejdet med undervisningsmiljøet

DCUM har igen i 2021 haft særligt fokus på en af mærkesagerne: At sikre elevinddragelse i undervisningsmiljøet. Eleverne og de studerende er eksperter, når det handler om deres eget undervisningsmiljø, og det er vigtigt at inddrage og lytte til deres perspektiver i skolernes arbejde med trivsel og undervisningsmiljø. Og undervisningsmiljøloven berettiger rent faktisk eleverne til at blive inddraget i udviklingen af det gode undervisningsmiljø og til at vælge undervisningsmiljørepræsentanter (UMR).

I 2021 har DCUM sammen med Danske Skoleelever (DSE) uddannet 103 elever som UMR på grundskoler. Sammen med de over 100 UMR-uddannede elever i 2020, runder det samlede antal UMR således 200 elever i 2021. Ambitionen med UMR-kurserne er at klæde eleverne på til, hvordan de helt konkret kan repræsentere elevernes perspektiv og være med til at påvirke undervisningsmiljøet på deres egen skole.

V I M E R U M R

UMR er ikke kun for elevernes skyld. Hvis vi vover at investere i elevinddragelse, så belønnes vi med bedre trivsel, øget læring, større motivation, mindre frafald. Kort sagt alle de ting, der er vigtige for et godt undervisningsmiljø

Maria Hummelose, fagkonsulent hos DCUM.

Ungdomsuddannelser

I 2021 har DCUM fortsat arbejdet med at understøtte det gode undervisningsmiljø på ungdomsuddannelser. Dele af året har ligesom i 2020 båret præg af, at undervisning i et vist omfang har været omlagt til en virtuel form. Det har stillet særlige krav til både undervisere og elever.

2021 har dog også været året, hvor mange kunne vende tilbage til fysisk fremmøde, hvilket muliggjorde, at vi i samarbejde med Ungdomsbureauet kunne samle en fyldt sal til Dansk Trivselsforum 2021 i Odense.

Det gode undervisningsmiljø – på afstand

Corona-nedlukninger af samfundet har betydet, at langt størstedelen af elever på ungdomsuddannelserne har oplevet at modtage fjernundervisning i en længere eller kortere periode. På baggrund heraf fik DCUM i 2020 sammen med Randers Statsskole, Århus Tech og Mercantec doneret midler af Region Midtjyllands Uddannelsespulje til at sætte fokus på, hvordan et godt virtuelt undervisningsmiljø kan understøttes.

Projektet har haft til formål at skabe de bedste forudsætninger for elevernes trivsel under disse nye og forandrede vilkår, som Corona har skabt - såvel fagligt som socialt. På baggrund af interviews og udviklingsworkshops med elever og undervisere på Randers Statsskole, Mercantec og Århus Tech, har DCUM indsamlet viden om best practice, og sammen udviklet et konkret og praksisnært inspirationsmateriale, der gennem metoder og anbefalinger kan bidrage til at styrke det gode undervisningsmiljø på afstand. Materialet blev lanceret i februar 2021.

<Billede /hyperlink: <https://dcum.dk/ungdomsuddannelse/vaerktoejer-og-inspiration/projekt-det-gode-undervisningsmiljoe-paa-afstand>

Lyst til Læring på EUD

Et stort elevfravald er et kendt problem på mange af landets erhvervsskoler. Derfor har DCUM, med støtte fra Tietgen fonden, i 2021 startet projektet Lyst til Læring. Projektet strækker sig over 3 år og sætter fokus på motivation og lyst til læring, som omdrejningspunkt for fastholdelsesindsatser på GF1 og GF2.

Sammen med DCUM har tre erhvervsskoler i løbet af foråret 2021 deltaget i en række udviklings- og inspirationsworkshops. Som del af workshopperne har undervisere udviklet og afprøvet konkrete tiltag og indsatser til at fremme lyst til læring.

På baggrund af skolernes afprøvninger og erfaringer har DCUM i efteråret 2021 udviklet et konkret inspirationsmateriale med gode eksempler, øvelser og inspiration. Materialet skal bringes i anvendelse, sammen med de 7-10 skoler som deltager i anden fase af projekt Lyst til Læring i 2022. Herefter justeres materialet med afsæt i nye viden og erfaringer. Materialet bliver efter projektafslutning offentligt tilgængelig og bidrager dermed til at støtte erhvervsuddannelsernes arbejde med trivsel og motivation på national plan.

”Øget trivsel, fællesskab og stolthedfølelsen på landets erhvervsskoler vil bidrage til, at flere unge vil gennemføre en erhvervsuddannelse. Derfor støtter vi projektet”

Tietgen-fondens direktør Henrik Lehman Andersen.

Rum til Alle – det gode undervisningsmiljø på FGU

Sammen med 6 FGU-skoler har DCUM i 2021 lavet inspirationsmaterialet Rum Til Alle, som fokuserer på, hvordan et godt undervisningsmiljø kan understøtte diversiteten og den pædagogiske opgave på FGU.

I materialet kommer DCUM med konkrete anbefalinger til, hvordan undervisere og ledere på FGU kan sikre undervisningsmiljøens elementer samt konkrete eksempler på, hvordan indretning, indeklime, fællesskab, elevinddragelse m.m. kan være med til at skabe gode undervisningsmiljøer. Som tillæg til inspirationsmaterialet har DCUM afholdt to gratis webinarer henvendt til ansatte på FGU – et om mobning og regler, og et om de fysiske rammer og elevinddragelse på FGU.

<billede/hyperlink: <https://dcum.dk/ungdomsuddannelse/vaerktoejer-og-inspiration/projekt-rum-til-alle-det-gode-undervisningsmiljoe-paa-fgu>

Temadage om undervisningsmiljø ved SOSU Østjylland

I forbindelse med SOSU Østjyllands undervisningsmiljøvurdering bidrog DCUM i 2021 til at arrangere og facilitere tre temadage samt workshops om det gode undervisningsmiljø for eleverne på skolens afdelinger i Silkeborg, Skanderborg og Aarhus. Hele ideen til at afholde temadagene kom fra elevrådet selv. I alt deltog cirka 350 elever.

Formålet med de tre temadage var, at eleverne fik mulighed for at komme med deres input og oplevelser af det psykiske, fysiske og æstetiske undervisningsmiljø på deres uddannelser. Gennem oplæg, praksiseksempler og inspirerede processer på tværs af hold og elevgrupper hjalp DCUM eleverne med at udarbejde nogle skriftlige input. Elevernes input skulle herefter bearbejdes til en handleplan for SOSU Østjyllands fremtidige undervisningsmiljøvurdering for skolens tre afdelinger.

Dansk Trivselsforum 2021

Indflydelse, engagement og motivation på ungdomsuddannelserne

DCUM har for femte år i træk afholdt det årlige Dansk Trivselsforum. I 2021 blev vi klogere på elevtrivsel, og hvordan vi kan skabe engagerende, motiverende og inddragende undervisningsmiljøer på ungdomsuddannelserne. Dagen blev arrangeret i samarbejde med Ungdomsbureauet.

Dansk Trivselsforum 2021 fandt som sædvanligt sted i Odense, hvor DCUM og Ungdomsbureauet havde tilrettelagt en hel dag med økkassetaler, diskussioner rundt om bordet, inspiration, god mad og netværksmuligheder for de 250 tilmeldte fra hele landet. Tak til oplægsholdere, talere, paneldeltagere, rappere og ikke mindst til alle deltagere, fordi I var med til at gøre dagen til en succes. Find oplægsholdernes slides og læs mere arrangementet [her](#).

Dagens oplæg

- Hans Henrik Knoop: Hvad er motivation og engagement, og hvorfor er det vigtigt?
- Jonas Lieberkind: Ungdomsuddannelserne rolle og ansvar
- Annika Hellegaard og Maria Hummelose: Lyst Til Læring – konkrete værktøjer til praksis
- Søren Østergaard: Ungdomslivets vilkår anno 2020
- Pelle Møller: Rap-up

Initiativer vedr. studerende med fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser

På opdrag af Uddannelses- og Forskningsministeriet satte DCUM i maj et stort projekt i søen på de videregående uddannelser. Projektet udspringer af en politisk aftale, som blev indgået mellem regeringen og et bredt flertal af Folketingets partier d. 10. maj 2021. Aftalen indebærer syv initiativer, hvoraf DCUM har haft ansvaret for to (hhv initiativ 5 og 6).

Initiativernes overordnede formål er at bidrage til, at flere studerende med funktionsnedsættelser gennemfører en videregående uddannelse og dermed får bedre forudsætninger for at indgå på arbejdsmarkedet. I udviklingen af begge initiativer har der været inddraget og samarbejdet med så mange interessenter på området som muligt, herunder repræsentanter fra sektoren, handicaporganisationer og studenterorganisationer.

Fagligt vejledende materialer (initiativ 5)

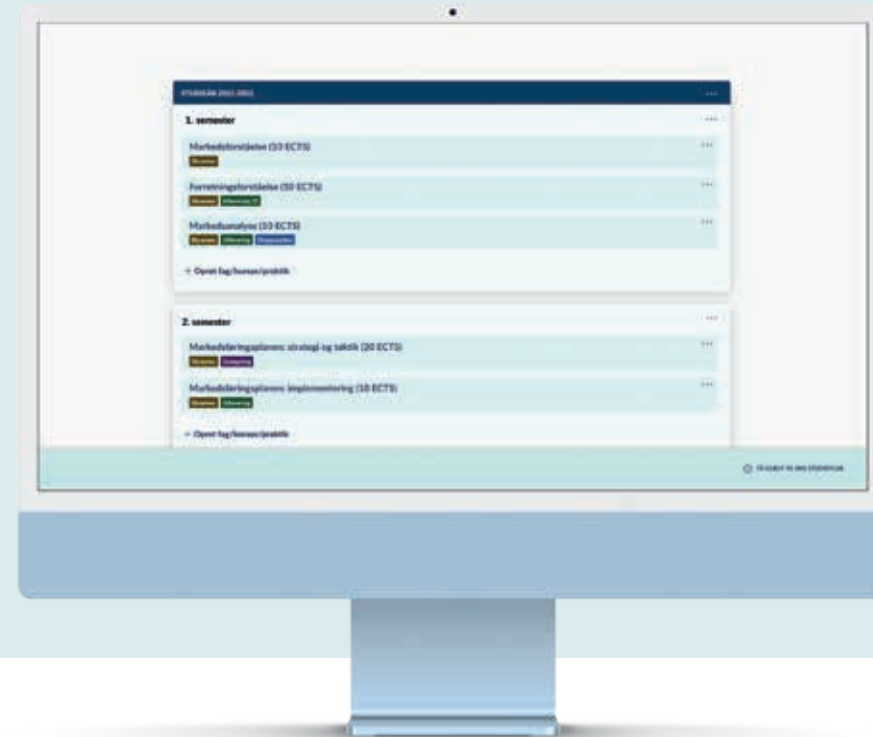
Til initiativ 5 er der udarbejdet vejledninger til hhv. ansatte og studerende på de videregående uddannelsesinstitutioner. Begge vejledninger indeholder konkret viden om, hvordan 47 fysiske og psykiske funktionsnedsættelser kan påvirke studerende i forskellige studierelaterede kontekster. Herudover indeholder vejledningen til de ansatte viden og anbefalinger til, hvordan man med fordel kan støtte studerende med funktionsnedsættelser i uddannelsesforløbet.

Planlægningsværktøjet minstudieplan.dk (initiativ 6)

I initiativ 6 er der skabt et planlægningsværktøj, der er udarbejdet som en digital løsning i form af platformen www.minstudieplan.dk. Formålet med minstudieplan.dk er, at studerende med fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser skal opleve et mere sammenhængende uddannelsesforløb og have et værktøj til sammen med uddannelsesinstitutionen at planlægge dette. Helt konkret består minstudieplan.dk af en informationsside og en individuel studieplanside.

Begge initiativer lanceres og udbredes i starten af 2022

Se også www.minstudieplan.dk.

2021

DCUMs Tilsyn

DCUMs tilsyn 2021

Formålet med DCUMs tilsyn er at undersøge, om de danske uddannelsesinstitutioner overholder undervisningsmiljøloven og oplyse uddannelsesinstitutionerne om undervisningsmiljølovens bestemmelser. DCUMs finanslovsbevilling hertil svarer til et enkelt årsværk til at dække alle undervisningssteder i Danmark.

Statusundersøgelse

Tilsynet gennemfører hvert andet år en bred undersøgelse dækkende alle uddannelsessteder, og vi oplever stor opbakning til at besvare spørgeskemaet. I 2021 gav svarene os anledning til at fokusere på digital trivsel og mobning i grundskolerne. Se konkrete projekttiltag i afsnittet 'Digital mobning i grundskolen'.

Næste undersøgelse gennemføres i 2022, og vi håber på lige så stor opbakning, så vi derved kan få mulighed for igen at sætte fokus på de områder, som kræver debat eller opmærksomhed.

Udover den store statusundersøgelse og vores vejledning om undervisningsmiljøet, fører vi også konkrete tilsyn med uddannelsessteder, hvor der er tale om grove eller gentagne hændelser.

Henvendelser

I 2021 har vi modtaget en række henvendelser, ligesom vi også har brugt andre kilder til at opdage problemer med undervisningsmiljøet, f.eks. mediernes dækning eller andre myndigheders konstatering af problemer.

Vi har i alt modtaget 18 specifikke henvendelser om problemer, og det er primært borgere, der henvender sig. 15 af henvendelserne handler om et dårligt psykisk undervisningsmiljø, særligt om mobning. De resterende 3 sager handler om det fysiske undervisningsmiljø, og 1 af dem har vi sendt videre til Arbejdstilsynet.

Henvendelser fordelt på skoletyper

15
folkeskoler

1
privat/fri skole

1
Ungdomsuddannelse

1
Voksen/videregående uddannelse

Udover de konkrete henvendelser har vi screenet de afviste eller tilbagetrukne sager, der har været i Den Nationale Klageinstans mod Mobning i løbet af året. I 2021 har det samlet udgjort 12 sager. I 5 af sagerne har vi indledt et forløb eller en dialog med skolen og 1 af dem har været i form af et konkret tilsyn. Øvrige henvendelser har enten givet anledning til en orientering til skolen eller har ikke kunnet behandles, f.eks. fordi det ikke fremgår hvilken skole, der er tale om.

2021

den nationale
klageinstans **mod**
mobning

Klageinstansen

Den Nationale Klageinstans mod mobning (NKMM) har siden oprettelsen i 2017 oplevet årlige stigninger i antal sager, undtagen i 2020, hvor covid-19 bidrog til en nedlukning af de danske uddannelsesinstitutioner. NKMM var i 2021 opmærksom på, at et fald i sager muligvis ville fortsætte i 2021, grundet den vedvarende co-vid-19 situation.

I 2021 har NKMM afsluttet og afgjort 89 sager, som er ankommet enten i slutningen af 2020 eller i løbet af 2021. Sagerne fordeler sig således

45

Direkte klager

Alle klager skal først behandles lokalt af den lokale myndighed, som har ansvaret for klagebehandling. En direkte klage er en klage, som endnu ikke har været behandlet lokalt, og som vi derfor ikke behandler hos os men sender tilbage til lokal behandling.

29

2.behandlingsager

Andenbehandlingsager er sager, hvor DCUM skal træffe endelig afgørelse, fordi klager ikke har været tilfreds med afslutningen på den lokale klagebehandling.

15

Påbudssager

Påbudssager er sager, hvor DCUM i forbindelse med klagebehandlingen af andenbehandlingsager udsteder et påbud til kommunen eller uddannelsesstedet om at undersøge situationen, lave handleplan mod mobning eller lignende osv.

Typer af sager

Vi ser sjældent sager om skolernes antimobbestrategi fordi skoler enten har en strategi eller udarbejder en stra-tegi, når der klages. Denne type klager løses dermed oftest allerede ved førstebe-handlingen, og når ikke videre til NKMM. Dog kan NKMM i forbindelse med relevante afgørelser stadig kommentere på, at der er mangler i forhold til punkter som det fællesorienterede mobbesyn og afspejling af lovens regler i forhold til midlertidige indsatser, handlingsplan og informering.

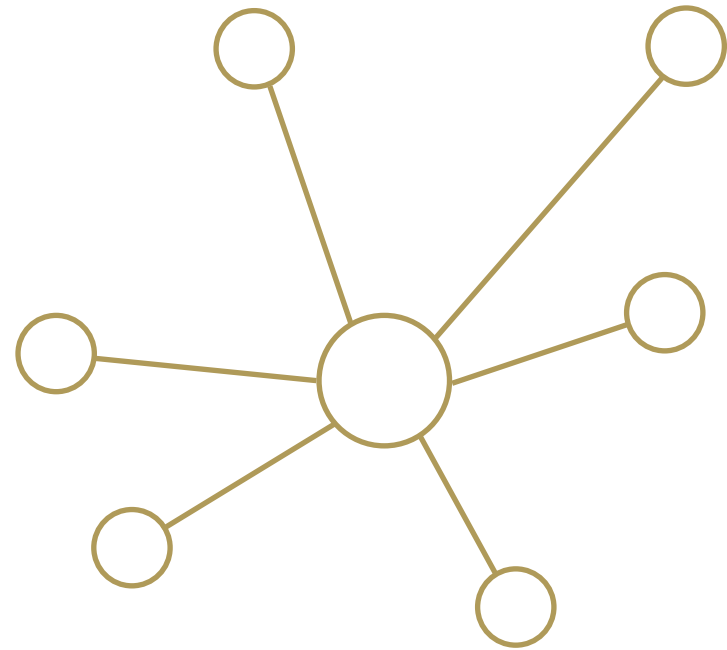
Klageinstansens ser fortsat en del sager, hvor skolerne ikke laver en tilstrækkelig undersøgelse af, om der er mobberelaterede pro-blemer i en klasse. Skolen afviser i stedet, at der finder mobning eller lignende sted base-ret på et umiddelbart indtryk af klassen. Dette er vores mest typiske sag, og de udgør omkring 70 % af vores sager gennem tiden. Resten af sagerne handler om skoler-nes handlingsplaner i forbindelse med mobning eller lignende, og afgøres ofte med, at skolen ikke har undersøgt klassens problemer inden iværksættelse af insat-ser. Det har den konsekvens, at problemerne forsætter eller genopstår, når indsatserne sættes i bero eller udfases.

Vejledning

Det primære fokus hos NKMM er behandling af de sager, vi modtager igennem årets løb. I 2021 har NKMM dog også jævnligt været i kontakt med sagsbehandlere, som kan være i tvivl om, hvordan de skal håndtere en mobbesag eller klagesag eller med forældre, som har brug for vejledning om rettigheder eller om forslag til dialog med skolen. Her indgår NKMM i en dialog og vejleder om de hjælpe-værktøjer, som ligger tilgængeligt på vores hjemmeside. NKMM forsøger på denne måde at bidrage til, at parterne finder fælles fodslag i arbejdet mod mobning uden at det kommer til en klagesag.

Netværk

Vi skal samarbejde for at skabe de bedste børne- og undervisningsmiljøer for alle børn og unge i Danmark. Derfor deltager DCUM i, og driver egne netværk hvor vi kan samle og dele viden og inspiration med ligesindede fagorganisationer og uddannelsesinstitutioner landet over. Herunder blandt andet Netværk for Byggeri til Leg og Læring, Nationalt samarbejde for trivsel blandt børn i dagtilbud, Nationalt samarbejde for trivsel i grundskolen samt Nationalt Erhvervsskoleforum.

DCUMs nye bestyrelse

DCUMs bestyrelse har den overordnede ledelse af centret og består af 15 medlemmer, der repræsenterer aktører fra dagtilbuds-, skole- og uddannelsesverdenen i Danmark. I år har vi budt vores nye bestyrelse velkommen og ser frem til et godt samarbejde i de kommende år

- **Anders Durhuus Ramsing**
(Bestyrelsesformand, udpeget af Børne- og Undervisningsministeren)
- **Zandra Fjeldgaard Kristensen**
(Danske Gymnasieelevers Sammenslutning)
- **Sofus Otto**
(Erhvervsskolernes Elevorganisation)
- **Jonathan Rossen**
(Danske Studerendes Fællesråd)
- **Sofie Falck Villadsen**
(Studerterforum UC)
- **Claus Drachmann Kaasby-Vang**
(Danske Skoleelever)
- **Regitze Spenner Ishøj**
(Skole og Forældre)
- **Tine Agenskov**
(DLF)
- **Preben Siggard**
(Børnerådet)
- **Lene Hvilsom Larsen**
(Børn og Unge Chef, Rebild Kommune)
- **Bo Hansen (Borgmester)**
(A, Svendborg Kommune)
- **Anne-Mette Pinderup**
(Efterskoleforeningen)
- **Kim Kabat**
(FGU)
- **Lena Søllingvraa Lindblad**
(Randers HF og VUC)
- **Mads Hedelund**
(Erhvervsakademiet Aarhus)

2021

DCUM i medierne

Mediesynlighed

DCUM og SoMe

DCUM har i 2021 oprustet både kvantitativt og kvalitativt på SoMe post-området. Det kan direkte aflæses i engagements- og følgertallene.

Følgerudvikling på sociale medier

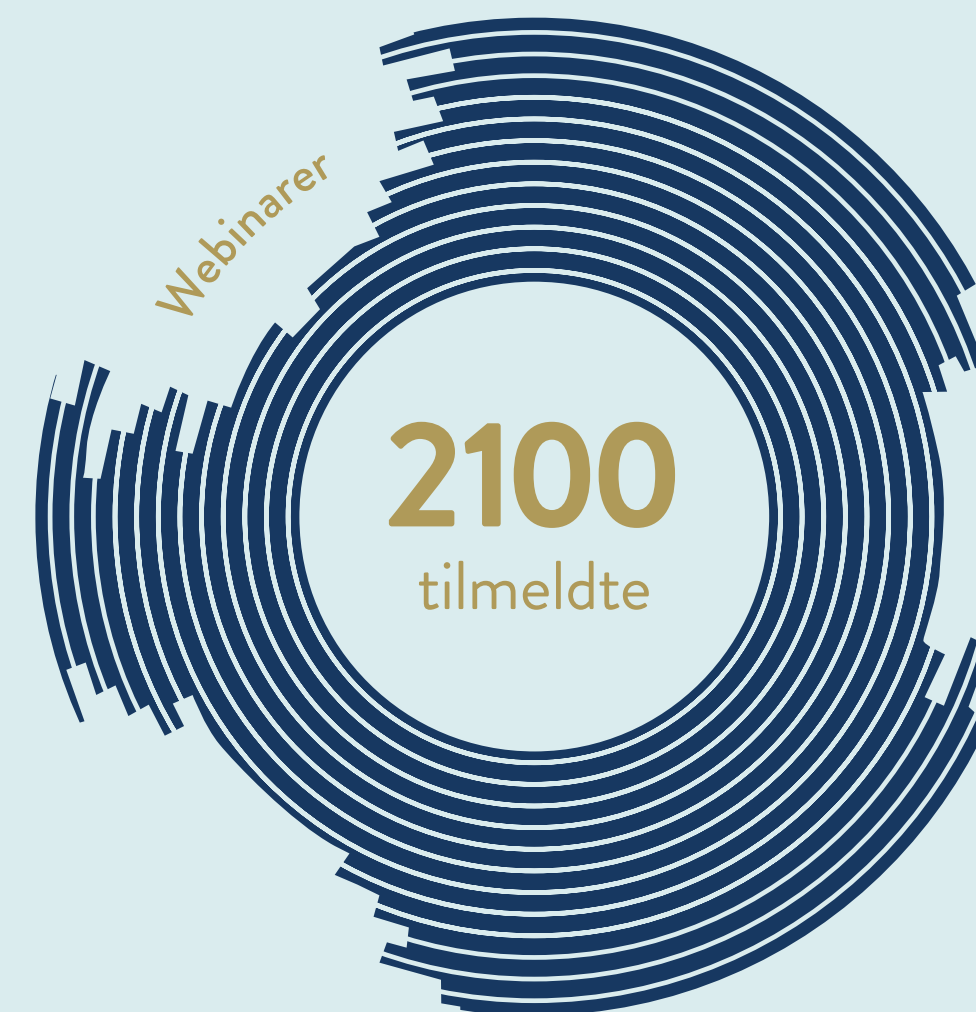
Ultimo 2019:	3050
Ultimo 2020:	3250
Ultimo 2021:	4500

Ultimo 2019:	2200
Ultimo 2020:	3950
Ultimo 2021:	5371

DCUM Digital

For at fastholde DCUMs nærhed og kommunikation med praksis har vi med stor succes afholdt 12 live webinarer i 2021 med et samlet tilmeldingstal på 2100 deltagere. Webinarerne har tematisk spredt sig over hele DCUMs genstandsfelt.

DCUM i medierne

I 2021 er DCUM blevet omtalt 197 gange i medierne.

Altinget
14. april 2021

Altinget
15. december 2021

Nyhedsmail

I 2021 havde DCUM godt og vel 3000 abonnenter på vores nyhedsmail fordelt på henholdsvis dagtilbud, grundskole, ungdomsuddannelse samt voksen- og videregående uddannelse. I løbet af året har DCUM udsendt mere end 40 nyhedsmails.

Vi ses i 2022

Årsberetning 2021
Dansk Center for Undervisningsmiljø

Udgiver

Dansk Center for Undervisningsmiljø
www.dcum.dk

Tekst af:

Siv Krog
Tenna Laursen
Troels Lykke Jensen
Camilla Tange
Cathrine Kristensen
Josefine Dahl

Redaktion

Siv Krog
Tenna Laursen
Troels Lykke Jensen
Christian Rudbeck

Ansvarshavende

Direktør Jannie Moon Lindskov, DCUM

Grafisk design

Vokseværk – vokseverk.dk

DANSK CENTER FOR
UNDERVISNINGSMILJØ
Viden til praksis

dcum.dk

